

GLASILO »BETON«

ŠTEV. 6-7

CELJE, JUNIJA-JULIJA 1954

LETO III

Zasedanje delavskega sveta

Za v sredo, 11. avgusta 1954 sklicujem redno zasedanje delavskega sveta SGP »Beton« Celje. Zasedanje bo v Sindikalnem domu podjetja v Celju s pričetkom ob 15. uri.

Predlog dnevnega reda je naslednji:

1. Pregled poslovanja podjetja v I. polletju:

- a) pregled družbenih obveznosti za I. polletje;
- b) pregled rentabilnosti po enotah;
- c) ugotavljanje produktivnosti po enotah;
- d) pregled stanja fondov.

2. Tekoči finančni problemi.

3. Stanje lastnih investicij.

4. Volitev disciplinskega sodišča.

5. Proslava na Ostrožnem.

6. Poročilo zastopnika Okrajnega odbora Zavoda za socialno zavarovanje.

Vse člane delavskega sveta in predsednike upravnih svetov ekonomskih enot obveščam, naj vzamejo ta razpis na znanje, ker ne bodo poslana za zasedanje še posebna vabila.

Predsednik delavskega sveta:

Kotnik Franjo, l. r.

Sprememba plana v drugi polovici leta

V začetku letošnjega leta perspektivni plan za vse leto ni bil posebno velik. Vse prognoze so kazale, da v letošnjem letu ne bo posebnega dela in da bomo morali kapaciteto nekoliko zmanjšati, seveda ne toliko, da bi pri tem že nastala kriza.

Glavni objekti, za katere smo bili sigurni, so bili v Zelezarni Store, Strojni tovarni Trbovlje, pri Rudniku Zagorje, v Cinkarni v Celju, trafo postaja v Celju, Teharska cesta in cesta na Vranskem.

Poleg tega smo bili sigurni še za vrsto drobnih del v Celju, ki pa končno ne pomenijo sumarno veliko.

Pred vodstvom podjetja in delavskim svetom je stala velika naloga: na vsak način dobiti toliko del, da nam pri sedanjem stanju režije ne bo treba cen naših storitev dvigati. Zaradi tega je bila v prvi polovici leta prevzeta tudi vrsta drobnih del, ki niso preveč ekonomična za naše podjetje, pa smo jih kljub temu prevzeli

samo zato, da dosežemo zadostno kapaciteto.

V prvi polovici leta smo imeli velike težave pri že navedenih investitorjih, ko le-ti niso imeli urejenih oziroma odobrenih investicijskih kreditov za gradnjo, tako da smo imeli tudi finančne težkoče s krediti za redno obratovanje. Banka nam dodeli obratni kredit šele na podlagi sklenjenih pogodb z investitorji, investitorji pa pogodb niso mogli sklepati, ker še niso bili sigurni, koliko bodo imeli odobrenih investicijskih kreditov.

V začetku leta smo planirali, da bomo imeli eno tretjino vseh del na cesti na Vranskem. V ta namen smo tudi na to gradbišče že v začetku leta dodelili zadostno število tehničnega kadra in strojev, z namenom, da to delo kot eno prvih te vrste v našem podjetju kvalitetno ter v določenem roku izvršimo.

Z dodeljevanjem kreditov za cestna dela v Sloveniji pa se je mnogokaj spremenilo, tako da je bilo za cesto na Vranskem določenih le polovico predvidenih kreditov, to je okrog 150 milijonov dinarjev.

Poleg tega je bilo predvideno, da bo Uprava za ceste LRS nabavila v inozemstvu stroje za betoniranje cestišča, tako imenovane finiše. Tudi to se ni izvršilo zaradi nepredvidenih težav glede uvoza strojev. Prisiljeni smo bili, da se pogodimo za izvršitev zgornjega ustroja ceste s podjetjem Slovenija ceste, ki že ima take stroje. Tako odpade od predvidenih 300 milijonov dinarjev na naše podjetje le okrog 90 milijonov dinarjev, kar znatno menja naš celotni plan podjetja.

Proti koncu prvega polletja pa se je situacija spremenila. Poleg že v uvodu omenjenih del se iz dneva v dan ponujajo nova dela. Tako smo v zadnjem času že prevzeli vrsto večjih del, in sicer: Vajeniško šolo v Celju, obnovo Lilekove in

Gubčeve ulice, obnovo Zidanškove ulice in Trga svobode v Celju, asfaltiranje ceste na Ostrožno v dolžini 2,5 km, gradnjo nekako 200 raznih paviljonov za proslavo na Ostrožnem, gradnjo rezervoarja na Ostrožnem, gradnjo rezervoarja v Zagorju, delavski dom v Zagorju, gradnjo žičnice v Cementarni Trbovlje in dovršitev stanovanjskega bloka v Kocbekovi ulici v Celju. Poleg teh novih del izvršujemo še dodatna dela v Cinkarni, Železarni Store, Tovarni organskih barvil v Celju in Tekstilni tovarni v Preboldu.

Tako se je celotni naš plan bistveno spremenil ter je danes gradbišče Celje naše najmočnejše gradbišče, nato Trbovlje, Store in kot najmanjše Vrasko.

Po sedanjih podatkih sklenjenih pogodb imamo prevzetih del za okrog 950 milijonov dinarjev.

Ponovno prihajajo še nove ponudbe za nova dela. Za enkrat pa ne moremo prevzeti nobenih novih del zaradi tega, ker nam še za dovršitev teh del primanjkuje okrog 200 nekvalificiranih delavcev, 50 kvalificiranih in več samostojnih delovodij.

Z ozirom na pomanjkanje delovne sile smo zaprosili OLO za odobritev izvrševanja del v nadurah, kar nam je v načelu že odobreno.

Od doslej prevzetih del so vsa dela po večini vezana na zelo kratke roke, tako da bomo morali posebno dobro urediti našo organizacijo dela, ako hočemo pravočasno izvršiti posamezne objekte in se izogniti plačevanju penal. Posebno tesno so določeni roki za dela, ki so v zvezi s proslavo na Ostrožnem, ki morajo biti brezpogojno končana do konca avgusta.

V zadnjem tromesečju bomo lahko še prevzeli nekaj del in s tem bomo dosegli našo maksimalno kapaciteto 1 milijardo dinarjev.

Jeras.

Pomanjkanje strokovnega kadra v gradbeništvu

Druga svetovna vojna tudi gradbeništvu ni prizanesla. Veliko število dobrih strokovnjakov je izgubilo življenje ali pa so ostali nekje izven naše domovine. Takoj po vojni je naša porušena domovina potrebovala prav gradbenih strokovnjakov mnogo več, kot jih je bilo potrebno pred vojno. Prav zato je veliko pomanjkanje vseh vrst strokovnjakov že od osvoboditve

pa do danes. Statistika nam pa pokaže porazno sliko, tako da v bodoče lahko pričakujemo še večje pomanjkanje strokovnjakov prav v gradbeništvu.

Kje so vzroki za to, da nimamo zadostnega števila naraščaja v gradbeni stroki; vzrokov je več:

1. Gradbeništvu je v sorazmerju z drugimi panogami zelo kompliciran poklic.

2. V gradbeništvu je delo razmetano in ni na enem in istem kraju, tako da se skoraj pri vseh zahteva več ali manj terensko delo.

3. Za kvalificirane delavce je zelo umazano delo, ki je izpostavljeno v vseh letnih časih vremenskim neprilikam.

4. Stanovanja naših strokovnih delavcev in tehničnega kadra na terenu so po večini provizorične barake.

5. Kar v glavnem odbija predvsem strokovne delavce, je sezonski značaj gradbeništvu, ker s tem nimajo zagotovljene življenjske eksistence preko vsega leta, temveč samo 9 do 10 mesecev na leto.

6. Še do danes neurejeni plačilni pogoji, tako da bi stimulatивно vplivali na posameznika.

Tako je vsako leto po vojni postavljen pred podjetje kot eden najbolj važnih problemov — kje dobiti zadostno število predvsem kvalificiranih delavcev. Delno vpliva tu tudi nepravočasna dodelitev kreditov investitorjem za posamezne objekte, tako da podjetja oziroma izvajalci del v začetku leta nikdar ne vedo, kaj bodo gradili v teku leta, pač pa se dodeljevanje kreditov in s tem v zvezi izdelava potrebnih načrtov za gradnjo normalno zavleče že v drugo polovico leta. Posebno letos je v tem pogledu najslabše leto, tako da še do danes ne vemo točno, kaj bomo letos gradili.

Prav zato podjetje ne ve točnega števila, koliko bo potrebovalo preko leta raznih kvalificiranih delavcev, zato pride skoraj vsako leto prav v drugi polovici leta do velikega pomanjkanja kvalificirane delovne sile.

V gradbeništvu tako rekoč primanjkuje vsega strokovnega kadra in ni izgledov, da bi se stanje popravilo že v kratkem času. Inženirsko tehnično kadra prav v zadnjem času zelo primanjkuje ne samo v gradbenih podjetjih, temveč tudi okrajnim in mestnim ljudskim odborom, kjer prav tako primanjkuje dobrih gradbenih strokovnjakov—inženirjev.

Ako računamo, da naše podjetje izvršuje letos za 1 milijardo gradbenih del, imamo v podjetju 4 inženirje in 24 tehnikov, odpade s tem na enega inženirja povprečje 250.000.000 dinarjev, na enega tehnika pa 41.000.000 dinarjev letne proizvodnje, kar je vsekakor veliko, če upoštevamo, da so tu všteti tudi tisti, ki so na direkciji podjetja.

Pri kvalificiranih delavcih je stvar tudi precej enaka; tudi teh je premalo za izvršitev tako obsežnih del.

Naraščaj je vsekakor nezadosten. Sprejemanje vajencev od leta 1950 dalje je bilo naslednje:

v letu 1950 na novo sprejeti 3 vajenci
v letu 1951 na novo sprejetih 5 vajencev
v letu 1952 na novo sprejetih 22 vajencev
v letu 1953 na novo sprejetih 29 vajencev
v letu 1954 na novo sprejetih 21 vajencev

Od vseh vajencev, ki so se izučili pri podjetju, jih je ostalo zelo majhno število. Tukaj vidimo, da je prirastek kvalificiranih delavcev zelo majhen, kljub temu, da si podjetje prizadeva, da bi izučilo čim več vajencev in si s tem zagotovilo strokovno delovno silo. V letošnjem letu smo namepravali sprejeti na novo najmanj 50 do 60 vajencev, toda do danes je zelo slab odziv in dvomim, da bomo lahko dosegli takšno število. Današnja mladina sploh nima interesa do našega poklica; vsak si želi izbrati lepše delo in to predvsem v kovinski stroki, kjer so pogoji dela lažji in zaslužek stalen preko vsega leta. Ako hočemo, da bomo imeli v bodoče zadostno število naraščaja, bomo morali skupno rešiti problem sezonskega dela in zagotoviti eksistenčni minimum vsakemu gradbenemu strokovnjaku tudi v mrtvi sezoni, to je v času zime.

Zelo pereč problem je tudi glede delovodskega kadra v gradbeništvu. Starejši delovodski kader ne zadostuje za tako velike potrebe kot so danes, mlajši delovodje pa po večini nimajo pravega interesa do dela in niso redki primeri, da zapadajo tudi prav ti mladi alkohol, nekateri pa so preveč samovoljni, tako da mislijo, da že znajo preveč. Tudi pri delovodjih ni opaziti preveč zanimanja za šolanje na delovodski šoli, le s težavo se nekateri odločijo za ta poklic.

Naše podjetje je to problematiko večkrat v zadnjih letih obravnavalo na raznih strokovnih sestankih in na delavskem svetu. Sprejeti so bili sklepi, da je treba vzgojiti čim več kadra, seveda tako, da temu kadru pomagamo s finančnimi sredstvi.

Tako smo v zadnjem šolskem letu podelili štipendije 10 študentom na Tehnični visoki šoli, dvema študentoma na Srednji tehnični šoli in pet študentom na delovodski šoli. Tudi takšno število je še premajhno, če upoštevamo, da nam starejši kader mnogo hitreje odhaja v pokoj kot pa izšolamo in usposobimo mladi kader. Tu moramo upoštevati tudi to, da s tem, ko študent konča svoj študij, se ni popolnoma zrel, da bi lahko prevzel vsako delo,

pač pa si mora šele pridobiti potrebno praktično znanje v teku vsaj 5 let.

Takšno je stanje strokovnega kadra pri našem podjetju in nič boljše ni tudi pri ostalih podjetjih v Sloveniji.

Temu vprašanju bo treba posvetiti še več pozornosti in to vrzel rešiti ne samo v okviru podjetja, temveč v interesu napredka v gradbeništvu sploh.

Jeras.

Delavsko samoupravljanje na višji stopnji

(Nadaljevanje.)

V prvem delu članka smo se spoznali z razvojem delavskega samoupravljanja, programom dela ter s sistemom pokazateljev. Danes bomo govorili o nadaljnjih važnih problemih.

1. Kvaliteta in demokratičnost zasedanj

Brez dvoma je treba prekiniti s prakso, da so zasedanja vodena na šolsko-seminarski način, ko strokovni uslužbenci poučujejo člane organov samoupravljanja o gradivu, o katerem naj odločajo. To je bilo nujno v samem začetku, sedaj pa terja razvoj tisto kvaliteto, ki gre takim zborom. Res je, da s tem ni rešeno vprašanje

- a) vzgoje članov samoupravnih organov,
- b) predpriprave zasedanj.

O teh problemih bomo govorili še posebej. Vsekakor so posebno zasedanja centralnega delavskega sveta prevažna in predraga, da bi jih spreminjali v šolske ure.

Zasedanja samoupravnih organov so za podjetje, če so dobro pripravljena in delovna, ogromnega pomena. Saj morajo samoupravni organi z vso resnostjo in avtoriteto reševati probleme podjetja in zahtevati odgovore za delo od odgovornih ljudi. Govoriti o neki avtoriteti organov na zasedanjih pa je možno le, če se popolnoma iznebimo seminarskega načina prednašanja.

Povsem upravičeno lahko trdimo, da bo dejansko delavsko samoupravljanje šlo tako dolgo mimo samoupravnih organov, dokler

- a) ne bo v celoti odpravljen šolski način prednašanja na zasedanjih;
- b) ne bo sposobnih vsaj 35 do 40 % članov razpravljati o prednešenih problemih.

Tu je potrebna posebna vzgoja članov delavskega sveta; posebno pa je potrebna res temeljita predpriprava (razmnoženi referati in podobno).

Za kvaliteto zasedanj je nadalje izredno važno, da člani samoupravnih organov poznajo poslovnik in da prednašajo na zasedanja res samo tiste probleme, ki sem

res spadajo. Saj imajo posebno po novem predlogu poslovnika za upravne svete leti zelo široke kompetence in se lahko vsa vprašanja gradbišča rešujejo že tam.

Avtoriteto zasedanj zlasti poudarijo še redna poročila odgovornih; tako mora praviloma direktor poročati redno na seji upravnega odbora o izvršitvi sklepov in o delu podjetja med dvema sejama; upravnemu svetu gradbišča poroča šef ekonomske enote, delavskemu svetu pa predsednik upravnega odbora. Kolektivu pa morata poročati le predsednik delavskega sveta oziroma predsednik upravnega odbora (za gradbišče).

Na zasedanjih je treba vpeljati sicer strog, a vendar demokratičen red. Vsak član delavskega sveta lahko stavi na zasedanju direktorju ali članom upravnega odbora vprašanja, na katera mora dobiti odgovor. Vodja zasedanja mora ta vprašanja zahtevati pri sprejetju dnevnega reda, tako da se lahko pripravijo odgovorni res na temeljit odgovor.

2. Komisije samoupravnih organov

Dobra priprava zasedanj — kot smo že mnogokrat ugotovili — je izredne važnosti za pravilno delo. Predloge za zasedanja je treba temeljito — tako tehnično in ekonomsko, kakor tudi družbeno politično — proučiti; napraviti je primerjave s sedanjim stanjem, obvezno proučiti vse znane možnosti; pri dalekosežnejših ukrepih pa se je posvetovati z zunanjimi strokovnjaki, s komuno itd.

Vsuga tega seveda ni mogoče rešiti na zasedanjih. Zato so nekateri kolektivi uvedli prakso, da to delo izvršijo bodisi komisije delavskega sveta, upravni odbor sam ali pa komisija upravnega odbora. Ta praksa se je dobro obnesla in vse kaže, da bo koristno, če se je bomo poslužili tudi mi. To bo potrebno posebno v bodoče, ko bodo težki ekonomski problemi na dnevnem redu.

Da je treba po komisijah zbrani material in predloge razmnožiti in o tem

pred zasedanjem s člani delavskega sveta razpravljati, je razumljivo in nujno spada k dobri pripravi zasedanja.

3. Prednašanja poročil in njihova kvaliteta

S poslovníkom predpisana obvezna poročila (direktorja podjetja, šefa gradbišča oziroma ekonomske enote, predsednika upravnega odbora ter predsednika delavskega sveta in upravnih svetov) dosejajo svoj namen le, če so res kvalitetna, resna in če dejansko prikažejo probleme in delo podjetja kolektivno oziroma članom upravljanja. Poročila morajo biti konkretna, dovolj podrobna, vendar poljudno pisana, da jih je res lahko razumeti. Pri tem je nepotrebno prepisovanje podrobnosti iz zapisnikov, ki morajo biti članom že tako poznane. Poročilo mora predstavljati resen dokument dela podjetja in je kot tak važen pripomoček za delo vsem članom organov samoupravljanja. Tudi v vseh teh primerih se je izogibati šolskega načina prednašanja tvarine, zaradi česar je najbolje poročila prav tako predhodno razmnožiti (s čimer odpade poznejše prepisovanje, torej ne pomeni nikako odvišno delo).

Poleg osnovne zakonite zahteve, da je delo delavskih in upravnih svetov javno in da je treba sklepe teh organov stalno popularizirati med kolektivom, je vendar treba z našim poslovníkom predpisati še posebej vse primere, o katerih mora sklopiti kolektiv.

S poslovníkom nameravamo predvideti nadalje, da mora predsednik delavskega sveta poročati o delu podjetja kolektivno dvakrat na leto in predsedniki upravnih svetov kolektivom gradbišč trikrat na leto (ob obračunskih obdobjih).

Tako bo kolektiv kot celota tudi dejansko in formalno poklican, da lahko sklepa o delu svojih voljenih predstavnikov in da tudi izreka svojo sodbo.

Ostali problemi, o katerih bi moral sklopiti celotni kolektiv, bi bili naslednji:

- a) pravila podjetja;
- b) poslovník;
- c) tarifni pravilnik;
- d) investicijski plan;
- e) zaključni račun;
- f) kapaciteta podjetja.

4. Kontrola samoupravnih organov

Sistem poročil in pokazateljev (o katerih smo govorili v zadnji številki »Glasila«) mora biti takšen, da nudi samoupravnim organom avtomatično polno možnost dolžne kontrole nad delom v pod-

jetju. Tega ne sme nihče jemati kot nezaupanje, temveč kot nujen sistem dela, ki se ga poslužujejo vse gospodarske organizacije in državna administracija.

Odrekati samoupravnim organom ne pravico, temveč prav dolžnost te kontrole, pomeni odrekati jim pravico dela, pravico obstoja. Tako morajo gledati na te stvari sami člani organov delavskega upravljanja, prav tako pa tudi odgovorni uslužbenci in ne bo nobenega povoda za nesporazum.

Sistem pokazateljev je treba s poslovníkom točno predpisati. Kot tak daje članom samoupravnih organov in strokovnemu vodstvu podjetja v rednih (mesečnih, tromesečnih) razdobjih podatke, ki jih je možno med seboj primerjati in iz tega ustvarjati zaključke, kje delo napreduje in kje ne in seveda tudi izvajati ukrepe.

Direktor podjetja ali predsednik upravnega odbora (sveta) mora v svojih poročilih te pokazatelje še dopolniti, tako da dobe člani res popoln vpogled v vse delo podjetja.

Seveda je dolžnost vseh, da se nauče te pokazatelje čitati. Potrebno je tudi v tem primeru, da so ti podatki predhodno na gradbiščih, da se tam preštudirajo, ker je le v takih primerih pričakovati koristnih pripomb in predlogov.

Zakaj poudarjam na tem mestu toliko važnost te kontrole? Predvsem zato, ker je ta ažurna kontrola porok za ažurno poslovanje podjetja; drugič, ker je s to kontrolo dano organu samoupravljanja v roke orodje, da z njim podjetja upravljajo; in tretjič, ker so ti organi odgovorni pred kolektivom in skupnostjo za delo v podjetju in ker jim taka kontrola omogoča to odgovornost tudi zares nositi.

5. Naloga uslužbencev v samoupravnih organih

Res je, da zakon ne loči glede odgovornosti prav v ničemer člane upravnih organov, pa če so to uslužbenci ali fizični delavci. Odgovornost za delo nosi seveda vsak tak organ kolektivno kot celota.

Vendar je tako gledanje le preveč formalne narave. Pri zamotanih problemih in nalogah, ki danes dnevno prihajajo samoupravnim organom v reševanje, je potrebno solidno ekonomsko znanje. Zato pade odgovornost za napačne sklepe vsaj moralno na ljudi, ki te probleme razumejo, to so pa oziroma bi morali biti vsi uslužbenci.

Na žalost niso redki primeri indolentnosti in tako se prikradejo v sklepe napačne. Iz časopisja poznamo primere takih grobih napak iz drugih kolektivov.

Uslužbenci (in vsi strokovnjaki) so odgovorni, da ne pride do napačnih zaključkov. Se več: vsi navedeni imajo poleg tega dolžnost, da izven zasedanj nastopajo kot inštruktorji in tolmači sočlanom samoupravnih organov.

Tu je bolj kot pri sami proizvodnji prilika ustvaritve pravih socialističnih odnosov med delavci in inteligenco, kot pravi tovariš Čolaković:

»Izgradnja takšnega odnosa med inteligenco in delavskim razredom, odnosov s tovarišev v skupni bitki za novo socialistično družbo, je istočasno začetek tistega dolgega in neizbežnega procesa ukinitve delitve ljudi na fizične in intelektualne delavce.«

S tem je, mislim, vloga uslužbencev dovolj poudarjena, važnost njihovega dela pa je velikanska.

S tem sem nekako zaključil vrsto poglavitnih načel, ki jih morajo osvojiti naši samoupravni organi za kvalitetno izboljšanje svojega dela. Načela, podana v obeh člankih, naj služijo kot podlaga za razpravo o našem bodočem poslovniku samoupravnih organov, ki mora seveda vse te probleme obdelati in precizirati.

Iz vsega navedenega je razvidna naša glavna naloga: **vzgoja delavcev**, ker bomo le tako lahko uresničili naše cilje. Izven samih zasedanj moramo torej ustvariti šole, o katerih sicer že dolgo govorimo, a skoraj ničesar ne ukrenemo. Tu so nas že zdavnaj prehiteli drugi.

Kritični problemi

V članku mislim napisati dva problema, ki jih je nujno rešiti, obenem pa želim, da se po teh vprašanih razvije širša diskusija.

V podjetju imamo zaposlene največ ne-kvalificirane delovne sile. Ti delavci so iz raznih krajev, celo iz raznih republik in je po socialnem sestavu precej polproletariata. Eventualni košček zemlje mu ne daje še zdaleka možnosti za preživljanje, zgubi pa pravico do prejetanja otroškega dodatka. Ker pa je zaslužek ne-kvalificiranih delavcev minimalen, si pomagajo na vse načine, da s tem zaslužkom preživljajo tudi svoje družine. Da bi takim delavcem ostalo čim več za preskrbo družine, si pomagajo s tem, da si kuhajo v naselju sami.

Kot pametna in koristna oblika take šole so se pokazali **klubi proizvajalcev** v Mariboru. Tak klub sestavljajo v enem podjetju sedanji in bivši člani samoupravnih organov, člani odbora sindikalne podružnice, člani Zveze komunistov in ostali strokovni delavci. Klubi prirejajo predavanja, debatne večere, študirajo material za zasedanja, probleme komune itd.

Smatram, da bi bila taka institucija koristna tudi pri nas, seveda s tem, da bi morali imeti tri take klube (celjski bazen, Vransko, Trbovlje). Pričeti z delom v tej smeri je zelo nujna naloga množičnih organizacij.

Dogodki zadnjih dni, ko so vrhovni politični forumi sklepali o delu sindikatov, nas opozarjajo na to, da to stanje tudi pri nas ne zadovoljuje. **Sodelovanje sindikalnih podružnic s samoupravnimi organi** je pač mnogo preslabo.

Seveda bo šele jesenski kongres ZSJ podal podrobna navodila za delo sindikatov. Vendar lahko že sedaj v smislu izvajanj tovarišev Kardelja in Salaja koristno ukrepamo:

Sindikalne organizacije v bodoče ne smejo biti več **opazovalci**, temveč **sodelavci** pri reševanju problemov. Nič ne bomo storili napak, če bomo na naša **javna zasedanja** pritegnili sindikalne odbore. Prav naloga sindikalnih podružnic pa je, osnovati čimprej klube proizvajalcev, kjer bo to sodelovanje trenutno najplodnejše.

Rupret Franc.

Če pa pogledamo življenje našega delavca, kateri si kuha sam in živi ločeno od svoje družine, nam bo vsem jasno, da ne more biti zadovoljen, kar brez dvoma vpliva na delovni elan.

S tem ko se sam nekako primitivno prehranjuje, vpliva to na njegovo zdravje. Iz tega izvira tudi to, da je velik odstotek obolenj posledica prehrane, saj lahko ugotovimo, da je do 30% obolenj ravno na želodcu. S tem utrpí podjetje dvakratno škodo; izgubi delovno silo in plačuje hranarino do prvih 7 dni.

Drugi problem je naš les.

Poudariti moram, da je v pogledu štednje lesa pri našem podjetju potrebnih še dokaj ukrepov. Žalostna slika se nam nudi

po gradbiščih, kjer je večkrat videti les razmetan po blatu, kjer trohni. Če pa je les zložen, je pa največkrat nepokrit.

Že več člankov sem čital v našem Glasilu o štednji lesa, s tem problemom se je bavil tudi delavski svet, ali konkretnega sklepa po tem vprašanju še ni bilo.

Moje mnenje je, da bi bilo potrebno vnesti v tarifni pravilnik člen, po katerem bi bile določene nagrade odnosno premije za štednjo lesa.

Vse čitalce Glasila naprošam, naj stavijo svoje predloge, na podlagi katerih bi gornja problema rešili v zadovoljstvo članov kolektiva in skupnosti. Bevc Jože

Misli s plenuma Centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev

Vsi problemi, ki so bili pretreseni v referatu in s strani diskutantov na plenumu centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev v Ljubljani dne 21. V. 1954, niso novi. To so stari problemi, od katerih so nekateri predmet razprav že nekoliko let in nekateri že ves čas po osvoboditvi. Vendar je njihova važnost tolika, da so še vedno potrebne vsestranske razprave, stalno proučevanje in prizadevanje vseh gradbincev, za njih ugodno rešitev.

V prvi vrsti se je referiralo in diskutiralo o pomanjkljivi higiensko-tehnični zaščiti v gradbeništvu. Predpisi o tem sicer obstojajo, ali je dejstvo, da se ti ne izvajajo, ali pa z njimi mnogi odgovorni ljudje niso v zadostni meri spoznani.

Kot najzgovornejši dokaz za to pomanjkljivost je plenum s statističnimi podatki dokazal, da je bilo v letu 1953 skupno 166 smrtnih žrtev na gradbiščih v Jugoslaviji, napram letu 1952, ko je bilo le 115 smrtnih žrtev. Prav tako je bilo v letu 1953 skupno 18.000 težkih nesreč pri delu, ko jih je bilo v letu 1952 le 11.800. Teh številke je še bilo ogromno v smislu lažjih nesreč pri delu, potem razčlemba o stanju v posameznih republikah in drugo, česar vsega nisem mogel slediti in pisati. S takšnimi podatki je bilo v popolnosti dokazano, da je skrb za varnost in zdravje našega gradbenega delavca z leta 1952 na leto 1953 močno popustila. In zopet je že v letošnji gradbeni sezoni, če ravno samo začetni meseci, bilo opaziti, da se obolenja in nesreče procentualno že zopet dvigajo.

V zvezi s tem vprašanjem je prišlo tudi do natanke analize datave socialnega zavarovanja, kot tudi posameznih podjetij, iz česar je bilo dokazano, da se v te svrhe izplačujejo v okviru vse države ali posameznih republik naravnost blazni zneski. Tudi teh številke si nisem uspel pribeležiti, vendar lahko povem, da gredo ti zneski ne v milijone, temveč v milijarde. Samo v okviru Slovenije so za izplačila invalid-

nine in nesreče pri delu izplačali v letu 1953 za 32 % večji znesek kot v letu 1952.

Kot prav posebno dejstvo pri tej stvari je še potrebno omeniti, da so se prav tako neprimerno visoko dvignila tudi bolovanja do 7 dni, katere stroške trpi podjetje samo. Nekateri diskutanti so zagotavljali, da so bili ti izdatki celo do dvakrat večji od onih, ki jih izplačuje socialno zavarovanje.

Neki funkcionar iz Beograda je zopet kot diskutant iznesel številke, s čemer je dokazal, da so izdatki socialnega zavarovanja mnogo večji od dohodkov, ki jih podjetja plačujejo v to svrhu. Razliko tega seveda plačuje državni proračun, kar pomeni, da teh sredstev neke na drugem mestu manjka in to vpliva direktno ali indirektno na padeč našega življenjskega standarda. Kot direktni negativen vpliv na naš štandard lahko prav gotovo smatramo izplačila bolnim do 7 dni, katere vrši vsako podjetje direktno iz svojega plačnega fonda. To pomeni, da kolikor so večji ti izdatki, toliko se plačni fond zmanjša za naše redno nagrajevanje — plače.

Naj sedaj preidemo na odgovore po navedenih vprašanjih, in sicer bolj v okviru lastnega podjetja, ker le tako si bomo ustvarili bližjo sliko in zboljšali stanje.

O higiensko-tehničnih predpisih bi mogoče govorili, da je pri nas vse v redu, saj v zadnjem času nismo imeli smrtnih nesreč. Toda to ni tako. Nad tem vprašanjem je treba stalno bdeti, kajti navada je, da se to prične zanemarjati, posebno če že dalje časa ni bilo hujske nezgode v podjetju. Onim manjšim nezdodam pa po navadi niti ne poklanjamo važnosti, češ to bo v nekaj dneh zaceljeno ali pozdravljeno. Na plenumu je bilo poudarjeno in bo prav gotovo do tega tudi prišlo, da se bo za vsako nezgodo poiskalo krivca in tudi strogo kaznovalo. Plenum je ostro obsodil primere, ko so tudi za smrtne nezgode ostali krivci nekaznovani, ali pa so bili preblago kaznovani. Postav-

lja se vprašanje, kdo bo krivec za posamezne nezgodne primere. Odgovor vedno in v vsakem primeru: »Delovodja, sektorski vodja in šef gradbišča«, kajti to so ljudje, ki so odgovorni v vsakem primeru za varnost svojih delavcev na vsakem delovnem mestu. Delavec sam v tem pogledu ne more priti do krivde. Zato bi bilo priporočljivo, da bi mogoče v eni ali dveh številkah našega »Glasila« objavili vse higiensko-tehnične predpise in navodila, ki obstojajo. S temi predpisi bi se najlaže seznanili delavci, da bi vedeli tudi sami, kako mora biti zavarovano njihovo zdravje in življenje. Mogoče 14 dni po izdajanju teh predpisov pa naj bi se pozval ves delovodski in nižji tehnični kader na konzultacije po tej temi. Potrebno bi namreč bilo, da bi bili vsaj prepričani, da naš odgovorni kader te predpise temeljito pozna.

Daljša ali krajša bolovanja, ki niso povzročena za nobeno nezgodo na gradbišču, pa lahko delimo zopet na več vzrokov. Imamo normalna obolenja, ki jim nimam kaj očitati, temveč je zato ustvarjeno naše zelo dobro urejeno socialno zavarovanje, ki bolniku nudi vso pomoč in nadomestilo za izgubljeni zaslužek.

Za temi se pa vrsti niz drugih vrst bolovanj, v katerih se zrcali izkoriščanje naše družbe in socialnih zakonov. Na te primere bi morali paziti in bdeti mi vsi, prav posebno še v našem podjetju, ko delovna sila ni iz enega kraja in je edinemu pregledniku bolnikov nemogoča popolna kontrola delavcev na bolovanjih. Vedno bi moral vsak posameznik imeti pred očmi, da z vsakim neopravičenim bolovanjem oziroma izplačilom istega, slabimo naš plačni fond in znižujemo naš življenjski standard.

Kot karakteristične dobe, v katerih je največ obolenj, bi pri nas lahko ugotovili, da je to v mesecih mrtve sezone (v zimskih mesecih) in pa v sezoni v času glavnih poljedelskih del (čas košnje, žetve, obiranje hmelja, trgatve vinogradov in podobno).

Kar se tiče obolenj v zimskem času s svoje strani ravno ne bi mogel mnogo grajati, ker je po mojem v tem le malo neopravičenih primerov. Resnica je, da je naš gradbeni delavec slabo plačan, da zasluži komaj za svojo osebno prehrano in je zaradi tega silno slabo oblečen in obut. Ob pogojih našega dela, ko je delavec izpostavljen vsem najslabšim elementarnim prilikam, se ni čuditi, da ob času močnega deževja, vetrov, snega, ledu in drugega tako močno naraste odstotek obolenj.

Mnenja sem, da bi se za odpravo tega problema moralo rešiti dvoje perečih vprašanj, in sicer:

Dopolnitj oziroma zamenjati bi se morala odredba, ki dovoljuje našemu nekvalificiranemu delavcu v gradbeništvu le 6000 din zaslužka mesečno. Saj je vendar dokazano, da danes potrebuje ena sama oseba samo za prehrano na mesec do 4000 din. Torej, od kod kriti sedaj še ostale stroške, kot n. pr. prehrana družine, plačevanje stanovanja ter druge osnovne življenjske potrebe. Kdaj in v koliki meri pride na vrsto kupovanje obleke in obutve za sebe in za družino, je težko ugotovljati pri mesečni plači 6000 din. Vedno je bilo gradbeništvu z ozirom na sezonski značaj dela najbolje plačano in ta odnos še obstaja danes tudi v drugih državah. Pri nas to vprašanje sezonskega dela ni sporazumno rešeno ter je gradbeni delavec plačan slabše, saj je uvrščen v plačilno skupino skupaj s krojači, brivci, čevljarji in šiviljami. Ne mislim podcenjevati teh poklicev, toda potrebno je primerjati pogoje dela, ki jih imajo oni in mi gradbeniki. Pozimi so na toplem, suhem in za vetrom, poleti pa v senci. Kako pa je z našim gradbincem, sem že omenil in to vsi predobro vemo.

Plenum je zavrnil predlog združenja gradbenih podjetij, da naj bi se zimsko delo v gradbeništvu odpravilo in da bi se namesto tega v letni sezoni brez plačanih odstotkov podaljšal delovni čas na 10 ur dnevno. S tem bi si gradbeni delavec v letnih mesecih ustvaril prihranek za normalno preživljanje v mrtvi sezoni. Plenum utemeljuje zavrnitev tega predloga s tem, da se je naš delavski razred boril za osemurni delavnik in da od tega ne more odstopiti v nobenem primeru. To je popolnoma pravilno in se te načelnosti stvarno moramo držati. Vendar, dokler ne rešimo vprašanja sezonskega delavca, ki je v zimskem času brez sredstev za osnovno preživljanje, ki razen tega zaradi teh prekinitev del iz leta v leto izgublja pravico do plačanega letnega dopusta, otroških doklad, znižane vožnje in podobno, isti delavec pa je individualno prisiljen, da po rednem delovnem času v podjetju išče postranskih zaslužkov pri privatnikih, kjer je prisiljen delati še z večjo vnmemo tudi po 4 in več nadur na dan. Dejstvo je, da delavec potem pri rednem delu gleda za počitkom, da bo v popoldanskem privatnem delu lahko bolje delal in več zaslužil.

Če ta dejstva združimo, lahko zaključimo, da ima zaradi takšnega vsiljevanja gradbene dejavnosti v zimski sezoni naša družba ogromne materialne izgube. Koliko je izgub s plačevanjem hranarin stalnih

obolevanj delavcev, kolika so v tem času obolevanja do 7 dni, ki jih trpi podjetje direktno, koliko je zmanjšana delovna in fizična sposobnost naših delavcev zaradi tega dejstva, a koliko je na gradbiščih v tem času uničenega ne samo starega, temveč tudi novega lesa za kurjenje ognjev, pri katerih se delavci grejejo. K tej celotni izgubi moramo seveda prišteti še izgube, ki se pojavljajo zaradi zmanjšanja delovnega učinka v tem času, ko ponekod dosegaajo norme tudi pod 50%.

Da se za trenutek povrnem še k štednji na resorju plačanja boleznin, naj omenim še tiste drobne vzroke obolenj. Če nekoga zabolí glava, hitro dvigne bolniški list in teče k zdravniku. Na posameznih deloviščih naj ne bi imeli samo alkohol, jod in zavoje, naj bi tu bila vedno na zalogi še sredstva za obolenje glavobola, zobobola, nadalje maziva proti gnojenjem in podobno, ker bi s temi sredstvi mnogokrat lahko pomagali delavcu in ga odvrnili od takojšnjega tekanja k zdravniku. Referent za socialno zavarovanje pri podjetju naj bi skrbel za ta zdravila, dal navodila za uporabo in kontroliral zalogo zdravil po deloviščih.

Zanimiva je bila tudi beseda nekega funkcionarja iz Beograda, ko je iznesel kritiko, kako se gradbenemu delavcu ne prizna pravilni položaj v naši družbi. Svojo utemeljitev je podprl s tem, da smo vse nove tovarne, stanovanja, hidrocentrale, ceste in železnice zgradili le gradbinci. Pri slavnostnih otvoritvah teh objektov se po navadi funkcionarji niti z besedo ne spominijo gradbincev, temveč častijo industrij-

skega delavca, ki se bo v novo tovarno vselil in šele v njej začel svoje delo. Diskutant je poudaril, da tu ne gre toliko za te manjkajoče pohvalne besede, temveč za priznanje gradbene dejavnosti, take, kot je in uvrstitve v ustrezno plačilno skupino, predvsem pa za rešitev tako perečih specialnih gradbenih problemov, ki so tu navedeni in so bili že tolikokrat na dnevnem redu, a rešitve ne najdejo.

Poleg navedenih izvajanj je bilo na plenumu še več vprašanj, vendar se mi zdi, da za nas v Sloveniji niso tako aktualna. Sicer pa so o vsebini plenuma pisali tudi časopisi.

Dne 22. in 23. maja 1954 se je podobnih in istih problemov dotaknila tudi skupščina Združenja gradbenih podjetij Slovenije, ki je zasedala v Rogaški Slatini. Tudi njihovi sklepi so bili objavljeni v dnevnem časopisju.

Za nas posamezne kolektive gradbene dejavnosti bi bilo sedaj nujno potrebno, da o teh stvareh govorimo, mislimo in pošljamo svoje predloge resornim nadrejenim organom. Prav posebno važnost naj bi imela tu sindikalna podružnica podjetja. Nujno bi bilo, da se o teh stvareh pogovorimo na sindikalnih sestankih, prinesemo sklepe in pošljemo svoje predloge centralnemu odboru. To je bilo namreč na plenumu zahtevano. Jasno je, da mora k temu svoje stališče zavzeti tudi naš delavski svet, ki pa se bo na vsak način pridružil sklepom sindikalne podružnice.

Zaželeno bi bilo, da bi se o tem vprašanju še kdo oglasil v našem mesečniku »Glasilu«.

F. Kotnik.

Komuna in njen pomen

Sedaj dejansko prihaja doba, ko bodo vsakogar, ki ne bi razumel te problematike ali bo imel do graditve komunalnih skupnosti pasiven in nepravilen odnos, ostro kritizirali ne samo zgoraj, ampak predvsem spodaj, delovno ljudstvo samo...

(M. Marinko na III. kongresu ZKS)

Vedno pogosteje slišimo izraze komuna, komunalna skupnost, razvoj komun... Ker je večini naših ljudi že sam izraz nov, je še tem laže razumljivo, da so jim ti pojmi novi in nerazumljivi. Ekonomski odnosi med podjetjem in komuno se pojavljajo vedno znova, vedno več je skupnih problemov in dejansko je napočil čas, ko se bo moral vsak naš delavec podrobneje se-

znantiti s temi odnosi. V cilju, olajšati našim delavcem, članom delavskih svetov in odborikom naših množičnih organizacij to spoznavanje, sem napisal ta članek. Seveda se zavedam nepopolnosti teh izvajanj, vendar mislim, da bo tudi s tem napravljen vsaj prvi korak za razumevanje ene najvažnejših nalog sedanjega časa.

1. Komuna — pomeni prevedeno iz francoščine — občina; to je širša ekonomska gospodarska skupnost; skupnost ljudi, živčih na nekem gospodarsko (ekonomsko) zaključenem področju.

»Bodoča naša komuna,« pravi tovariš Kardelj, »bo, kot se mi zdi, obsegala en ekonomski center (mesto) in vse, kar temu centru gravitira; mesto s široko okolico, ki je vezana na tak center.«

Seveda tolmači tovariš Kardelj, da so take bodoče komune stvar našega bodočega dela, stvar razvoja, ki ga ne gre prehitovati. Ta razvoj bo šel brez dvoma po poti krepitve sedanjih občin, ki se bodo povečale, ki bodo dobile samoupravo, kot jih komuna razvija. Ta razvoj pa ne bo izvršen naenkrat, temveč skladno z možnostmi.

Da to ni možno storiti kar naenkrat, je razumljivo. Pozneje, ko bomo poznali naloge komune oziroma njeno funkcioniranje in način vodstva, bomo razumeli, da je za te naloge potreben kader, sposobni ekonomski strokovnjaki, potrebna pa je predvsem razumevanje njenih nalog.

Delitev področij na komune je zapleten družbeno-ekonomski problem, ki zahteva dobro predhodno proučitev.

Ako si torej hočemo ustvariti (po izvajanjih tov. Kardelja) bodočo sliko naše gospodarsko-politične ureditve, vidimo:

a) **podjetja**, zadruga, ustanove in zasebnike kot osnovne enote;

b) **komune** kot povečane občine, katerih središča bodo naša mesta z okolico kot ekonomska skupnost;

c) **okraji** kot povečani sedanji okraji — kot nekaka združenja teh komun.

Tako se predvideva naš razvoj, ki pa bo seveda terjal svoj čas. Razvoj bo šel postopoma v smeri ustvarjanja bodočih komun s tem, da se bodo:

a) na večje centre (občine) postopoma prenašale samoupravne pravice;

b) da se bodo študirali ekonomski pojmi in pripravljala bodoča teritorialna delitev komun in njihovih združenj.

2. Vendar s tem še nismo razložili bistva komune. Rekli smo sicer, da so to **ekonomske skupnosti v širšem smislu**, v čemer je prav njihovo bistvo.

Ako govorimo v primerjavah, potem so n. pr. podjetja ekonomske skupnosti v ožjem smislu, t. j. predvsem proizvodne skupnosti, ki nekaj proizvajajo, izvršujejo usluge; torej imajo samo eno osnovno dejavnost — gospodarsko dejavnost v ožjem smislu.

Komuna pa ima mnogo širše naloge. **Komuna rešuje na svojem področju vse življenjske probleme prebivalstva in mora skrbeti za celovit, skladen razvoj. Saj ta skladen razvoj vseh panog jamči komuni celovit napredek.**

Poleg vsklajevanja gospodarskih problemov v ožjem smislu (delo podjetij, za-

drug, lesnega gospodarstva, prometa, kmetijstva, investicij v gospodarstvu, obrtništva) mora komuna istočasno reševati probleme šolstva, prosvete, kulture, socialnega skrbstva itd., kar že kaže, da je delokrog komun zelo širok, naloge so zamotane in odgovorne.

Lepo pravi tovariš Marinko: »Bistveno za delo komun bi naj bilo prizadevanje, da bi delovni ljudje z ljudskimi odbori na čelu neposredno, samostojno in demokratično obravnavali čim več vprašanj svojega dela, življenja, zavesti in blaginje...«

3. Komunalne skupnosti so značilne po tem, da predstavljajo družbeno-politično in ekonomsko-družbeno skupnost.

a) Kot družbeno-politična skupnost je komuna predstavnik oblasti delavskega razreda na svojem področju, komuna je čuvar zakonitosti in izvrševalec oblasti.

b) Kot gospodarsko-družbeno skupnost pa je, kot smo že rekli, komuna gospodar svojega področja, ki je življenjsko zainteresirana na dvigu proizvodnje in uspešnem delu osnovnih gospodarskih edinic na svojem področju.

Ta bistveno različen pomen komunalnih skupnosti je največja značilnost le-teh in kaže na vso izredno zapletenost njenih nalog.

Tovariš Miha Marinko lepo pravi tudi: »Pred komunami se kopičijo naloge z dveh strani:

Od zgoraj, iz centra, od koder spričo splošnega razvoja in naše politike prenašajo na neposredne proizvajalce čedalje več pravic odločanja in dolžnosti.

Od spodaj, od koder državljani z vse večjo zavestjo in iniciativnostjo predlagajo, zahtevajo in pričakujejo odgovore in rešitve...«

4. Seveda imajo komune za reševanje teh problemov svoje organe, svojo skupščino, sestojajo se iz ljudskih odbornikov in zbora proizvajalcev.

Ze samo to, kar smo na kratko navedli, kakšen je delokrog komune, kaže, kako odgovorne so naloge članov organov komune.

V smislu naše nove zakonodaje bodo komune povsem samoupravne enote. Iz tega izhajajo ogromne, zelo raznovrstne naloge, iz tega izhajajo odgovornosti komun za procvit in napredek njenega področja.

5. Doslej smo govorili več ali manj o komunah le na splošno, predvsem pa o tem, kako se predvideva bodoči razvoj. Na sedanji stopnji našega družbenega razvoja pa opravljajo naloge komun sedanji **okrajni ljudski odbori**, ki so tako **postali šola bodočih komun**. Za razumevanje bodočih komun torej povsem zadostuje, če razumemo sedanje naloge in ustroj okrajnih ljudskih odborov, kar je pravzaprav trenutno najvažnejše.

Odnosi med komuno in podjetji, kar je za nas trenutno najaktualnejše, se kažejo **sedaj** torej v odnosih med okrajnim ljudskim odborom in podjetjem. Za razumevanje sedanje in bodoče vloge komun je važno za nas v prvi vrsti poznavanje in razumevanje teh odnosov.

V obsegu okraja vrši sedaj okrajni ljudski odbor vse naloge, ki spadajo v delokrog komunalne skupnosti in velja torej za njih vse že prej povedano. V naslednjem hočem govoriti o odnosih med komuno in podjetji, ker je to najvažnejše vsaj za nas.

6. Ekonomski odnosi komune in podjetja se kažejo predvsem v pravici ljudskega odbora, da odloča:

- a) o delitvi dobička;
- b) o investicijah podjetja;
- c) o višini obračunskih plač (terenskem dodatku).

Na tem mestu zaradi pomanjkanja prostora ne bomo govorili o raznih oblastvenih pravicah komun, ker te niso za poznavanje odnosov bistveno važne.

Najvažnejši medsebojni odnos je delitev dobička med komuno in podjetjem. O tem odloča družbeni plan okraja (komunalne skupnosti). Odnos delitve dobička je zelo velikega pomena za podjetje, ker vpliva na cene njegovih storitev, na konkurenčnost, na plačilni sklad.

Prav tako je ogromnega pomena za komuno, ker vpliva na višino proizvodnje in na višino dohodka, seveda pa s tem zagotavlja sredstva komune.

Prav tako važno je jamstvo komune pri investicijah podjetja, pri najemanju investicijskih kreditov. Za podjetja in komuno je nadalje življenjske važnosti pravilna tarifna politika, ki mora biti vskladena in ki mora ostati v mejah blagovnih fondov.

Ti **ekonomski odnosi** zahtevajo široko gledanje organov komune, perspektivno reševanje v interesu napredka komunalne skupnosti. Prav tako morajo gledati na te probleme tudi kolektivni podjetji, ko morajo imeti pred očmi tako interese skupnosti kot lastne interese.

7. Organizacija komun s svojimi organi (predvsem zborom proizvajalcev) je sedaj v začetni fazi razvoja. Zato je v njenem delu še polno slabosti in napak. Te napake pa je treba kritizirati, predvsem pa usposobiti organe komune, da te napake v bodoče preprečijo.

O tem sta lepo govorila tovariš Tito in tovariš M. Marinko. Napačna so stališča komun, češ da so podjetja molzna krava. Napačen je okrajni lokalizem. Socialistični lokalizem je še nevarnejši kot privatni kapitalistični.

Komune ne smejo delati drobnjakarsko in kratkovidno, temveč res s pogledom na celoto in v bodočnost. Komune ne smejo zapadati v bajne načrte, temveč morajo ostajati stvarne v svojem delu. »Tudi praktično je možno, da se v komunih, ki razpolaga z manjšimi materialnimi sredstvi od druge, bolj čuti neposredni vpliv proizvajalcev in vsega prebivalstva na gospodarstvo in ostalo življenje. Organi družbenega upravljanja so lahko aktivnejši, splošna zavest večja...« (M. Marinko.)

8. Ustroj delovanja komune je zelo zapleten. Poleg skupščine razpolaga komunalna skupnost z izvršnimi organi (to je z uslužbenskim aparatom), predvsem pa opravljajo vsa pripravljalna dela, posvetovalni sveti (svet za gospodarstvo, svet za prosveto, svet za znanost itd.) To za enkrat v mejah okraja. Tako sodeluje pri odločanju o problemih komune že sedaj zelo širok krog voljenih ljudi in strokovnjakov. Ta krog se bo s povečanjem števila komun seveda neprimerno bolj povečal.

V tej obliki si torej lahko predstavljamo, da bodo komune res širok demokratični organ, ki bo lahko dal čutiti v celoti vpliv in to najneposrednejši vpliv volje vseh ljudi s področja take skupnosti.

9. Pred nami je naloga, da se s problemi komune do dobra spoznamo in da sami sodelujemo po svojih močeh. Do sedaj nam je bilo o delu komune zelo malo znanega in smatram za pravilno, da bi naši zastopniki v okrajnem zboru proizvajalcev in ljudski odborniki našli primeren način uvedbe stikov z volivci, ki bi se tako s konkretnim delom komune podrobneje seznanili.

Rupret Franc.

Tovariša spoznaš v nesreči —

pregovor, ki velja predvsem za kolektiv gradbišča Štore

Ob katastrofalni poplavi v noči od 4. na 5. junij je bilo mnogo delavcev gradbišča v borbi z vodo. Reševali so razni gradbeni material, pri čemer so se posebno izkazali nekateri brigadirji, delovodje, delavci skupin in vajenci.

Takoj v ponedeljek je bil organiziran štab za pomoč poplavlencem. S prostovoljnim delom so člani kolektiva lajšali gorje najbolj prizadetim. Delovne skupine so namreč po končanem rednem delu odšle v najbolj opustošene kraje, kjer so opravile 1764 delovnih ur. Pri tem se je najbolj izkazala delovna skupina tovariša Franiča.

So pa nekateri nameščenci gradbišča, ki se prostovoljnega dela niso udeležili, za kar so imeli nešteto izgovorov. Poudariti je treba, da si velja to zapomniti!

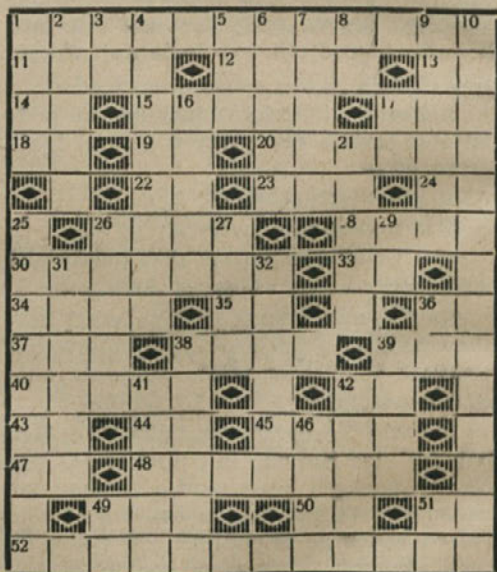
Ista slika je pri našem kolektivu v Celju. Medtem ko so nekateri nesebično in požrtvovalno storili vse za reševanje v kritični noči in kasneje za ublažitev posledic, so drugi stali zopet ob strani, ker pač niso bili osebno prizadeti.

Nesebičnim in požrtvovalnim članom kolektiva, ki so nudili pomoč prizadetim po poplavi, se v imenu prizadetih uredništvo toplo zahvaljuje.

IV. nagradna križanka

Vodoravno: 1. vodoravno in 10. navpično: velik objekt, ki ga gradi naše podjetje; 11. predmet, snov; 12. ovoj, zavoj; 13. kvar-taški izraz; 14. predlog; 15. moško ime; 17. velikj (okrajšano); 18. pritrdilnica za »še«; 19. v morje segajoči del zemlje; 20. pojde narazen; 22. okrajšava za elektro-motor; 23. naplačilo; 24. vstavi EZ; 26. angleški zunanji minister; 28. utežna enota; 30. posoda za zajemanje; 33. osebni zaimek; 34. lesena obloga; 35. velelnik za dodatek; 36. veznik; 37. igralec nogometnega moštva; 38. svod nad zemljo; 39. osebni zaimek; 40. material za čitanje; 42. nogo-metna zveza (kratice); 43. vstavi EI; 44. kazalni zaimek, okrajšano (srbohrv.); 45. vstavi LOEN; 47. nogometni tim (kratice); 48. večji objekt, ki ga je gradilo naše podjetje; 49. monarhistični poglavar (od zadaj); 50. vzklík; 51. zlato (franc.); 52. večji objekt, ki ga podjetje še gradi.

Navpično: 1. tovarna v Celju; 2. mrzel, hladen; 3. sredi »bela«; 4. objekt v Za-savju, ki ga je gradilo naše podjetje; 5. Rim po italijansko brez zadnje črke; 6. del pohištva; 7. nezgoda z ognjem; 8. Ljudska tehnika (kratice); 9. zaslužen; 10. glej 1. vodoravno; 16. rešim; 17. osebni zaimek; 21. zahod, zahajanje; 25. izvrženec, izločenec; 26. sosedje (brez prve črke); 27. svojilni zaimek (množina); 29. osebni za-

imek; 31. tek, slast po jedi; 32. narodna jed Prlekije; 36. veznik; 38. vest; 39. Uprava državne varnosti (tako se je prej imenovala); 41. podoben volu; 42. vstavi NENJA; 46. drevo in sad; 49. vstavi RS; 51. vzklík, medmet.